Länsstyrelsen
Värmland

Bildande av Klackskullens naturreservat i Kils kommun

Information om dokumentet

Detta är en digitalt tillgänglighetsanpassad webbversion av beslut som är daterat den 2 december 2024. Det godkända originaldokumentet finns arkiverat i vårt digitala ärendesystem och har diarienummer 511-1728-511.

Avsändare är Länsstyrelsen Värmland.

Beslut

Länsstyrelsen förklarar det markerade området i bilaga 1 som Klackskullens naturreservat. Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda markområden berörs inom reservatsområdet.

Länsstyrelsen beslutar att de nedan angivna föreskrifterna ska gälla för reservatet.

Länsstyrelsen fastställer skötselplanen i bilaga 3 för naturreservatets långsiktiga vård.

Syftet med naturreservatet

Klackskullens naturreservat bildas i syfte att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer i form av naturskog som i huvudsak är talldominerad. Syftet är också att bevara områdets orörda karaktär. Inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer ska reservatet tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska uppnås genom att skog tillåts utvecklas fritt genom intern dynamik. Vissa åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Skälen för beslutet

Naturreservatets prioriterade bevarandevärden är följande.

- Skogar präglade av intern dynamik
- Gamla träd, grova lågor, död ved

En mer utförlig beskrivning av området finns i skötselplanen, bilaga 3.

Föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar om nedanstående föreskrifter för att tillgodose syftet med naturreservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver vad som annars gäller i författningar är det i reservatet förbjudet att

1. avverka eller på annat sätt skada träd och buskar samt ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle,
2. utföra mekanisk markbearbetning,
3. tippa eller anordna upplag,
4. anlägga ledning,
5. utföra markavvattnande åtgärd,
6. rensa befintliga diken,
7. uppföra byggnad, annan anläggning eller anordning,
8. använda kalk, gödsel, växtnäringsämnen eller bekämpningsmedel,
9. framföra motordrivet fordon.

Utan tillstånd från länsstyrelsen är det också förbjudet att

10. inplantera djur och växter,
11. utföra viltvårdsåtgärder eller anlägga åtelplats,
12. anlägga stig eller led.

Undantag

A-föreskrifterna gäller inte för förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren anlitar, vid genomförande av de åtgärder som framgår under B och som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet.

A-föreskrifterna gäller inte normalt underhåll av befintliga diken som har markerats på karta, se bilaga 2.

A 1. gäller inte kvistning eller röjning av sly upp till sju cm diameter i marknivå för underhåll av jaktpass.

A 7. gäller inte jakttorn.

A 9. gäller inte terrängskoter eller motorredskap som behövs för uttransport av större vilt (älg, hjort, björn, vildsvin) från området enligt terrängkörningsförordningen (1978:594 1§), i samband med den jakt som är tillåten i naturreservatet. Uttransporten ska ske så att skador på mark och vegetation inte uppkommer. Skada definieras här som bestående längre än en växtsäsong.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktas att tåla

Ägare och innehavare av särskild rätt förpliktas tåla följande inom reservatet i dess helhet

1. röjning och utmärkning av reservatets yttergränser,
2. uppsättande av informationstavlor,
3. undersökningar av mark, vegetation och organismer i miljöövervaknings- och uppföljningssyfte,
4. åtgärder i syfte att motverka förekomst av invasiva främmande arter.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt i naturreservatet

Utöver vad som annars gäller i författningar är det i reservatet förbjudet att

1. fälla eller på annat sätt skada levande och döda träd eller buskar, stående eller omkullfallna,
2. samla in ryggradslösa djur, mossor, lavar och vedsvampar,
3. framföra motordrivet fordon,
4. tippa eller anordna upplag,
5. gräva eller dra upp kärlväxter,
6. skada, omlagra eller bortföra berg, jord eller sten.

Utan tillstånd från länsstyrelsen är det också förbjudet att

7. genomföra organiserad tävlings- eller friluftsverksamhet.

Undantag

C-föreskrifterna gäller inte för förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren anlitar, vid genomförande av de åtgärder som framgår under B och som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet.

Ärendets handläggning

Länsstyrelsen har förelagt markägare och innehavare av särskild rätt inom området att yttra sig över förslaget till beslut om inrättande av naturreservat. Förslaget till beslut har också remitterats till berörda sakägare samt skickats till andra som kan tänkas ha synpunkter på skyddet av området.

Inkomna remissvar

Kommunstyrelsen i Kils kommun har inga erinringar gällande länsstyrelsens förslag om bildande av Klackskullens naturreservat.

Skogsstyrelsen har i sitt svar meddelat att man ser positivt på bildandet av naturreservatet.

Wermlands Ornitologiska Förening anger i sitt svar att de anser att ett beslut om naturreservat gynnar naturvärden och att det bara är positivt för fåglar.

Sveriges geologiska undersökning, SGU, har gett in en skrivelse som bland annat innefattar önskemål om undantag från förbud som hindrar statlig myndighet att genomföra kartering av berggrund (viss provtagning och stenknackning), geokemisk provtagning och/eller geofysiska mark- eller flygmätningar.

Länsstyrelsens bemötande av remissvar

Länsstyrelsen ser inget behov i det aktuella ärendet att lämna något generellt undantag enligt SGU:s önskemål.

Samlad bedömning

Området har mycket höga naturvärden. För att värdena ska bestå, behöver området undantas från skogsproduktion och annan exploatering som innebär att områdets naturvärden skadas. Länsstyrelsen bedömer därför att området bör förklaras som naturreservat.

Reservatsbildningen är förenlig med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna och med den för området gällande kommunala översiktsplanen. Inskränkningar i enskilds rätt att använda mark eller vatten går inte längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Beslutet bidrar till att uppfylla Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden och till miljökvalitetsmålen *Levande skogar* och *Ett rikt växt- och djurliv*.

Sammantaget är förutsättningarna uppfyllda för att inrätta reservatet med föreskrifter enligt ovan.

Tillämplig lagstiftning

Ett mark- eller vattenområde får av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behovet att områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat. (se 7 kap. 4 § miljöbalken)

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet får beslutet förenas med föreskrifter. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten får inte gå längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses. (jmf 7 kap. 5, 6, 25 och 30 §§ miljöbalken)

I varje beslut om bildande av ett naturreservat ska en skötselplan för naturreservatets långsiktiga vård fastställas. (jmf 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.)

Upplysningar

Beslutet kungörs i Värmlands läns författningssamling samt i ortstidning.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifterna i detta beslut om det finns särskilda skäl och är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Beslutade C-föreskrifter gäller omedelbart, även om de överklagas. C-föreskrifterna gäller även markägare och innehavare av särskild

rätt i den mån tillåten pågående markanvändning inte avsevärt försvåras.

Bestämmelserna i skogsvårdslagen (1979:429) ska inte tillämpas om det som sägs där strider mot föreskrifter för naturreservatet.

Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan mot staten hos mark- och miljödomstolen inom ett år från det att beslutet vunnit laga kraft. Om så inte sker går rätten till ersättning eller inlösen förlorad.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön.

Beslutet kan överklagas

Detta beslut kan överklagas till regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet, se bilaga med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Georg Andrén med naturvårdshandläggare Anders Boström som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Emma Spak, avdelningschef Annika Nilsson, enhetschef Linda Sundström och tf. rättschef Ulrika Forsman medverkat.

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Föreskriftskarta över undantag från A-föreskrifter
3. Skötselplan
4. Överklagandehänvisning

Kontaktuppgifter till Länsstyrelsen

Kontakta oss via e-post varmland@lansstyrelsen.se, postadress Länsstyrelsen Värmland, 651 86 Karlstad, eller ring vår växel 010-224 70 00.

Vår webbadress är lansstyrelsen.se/varmland.

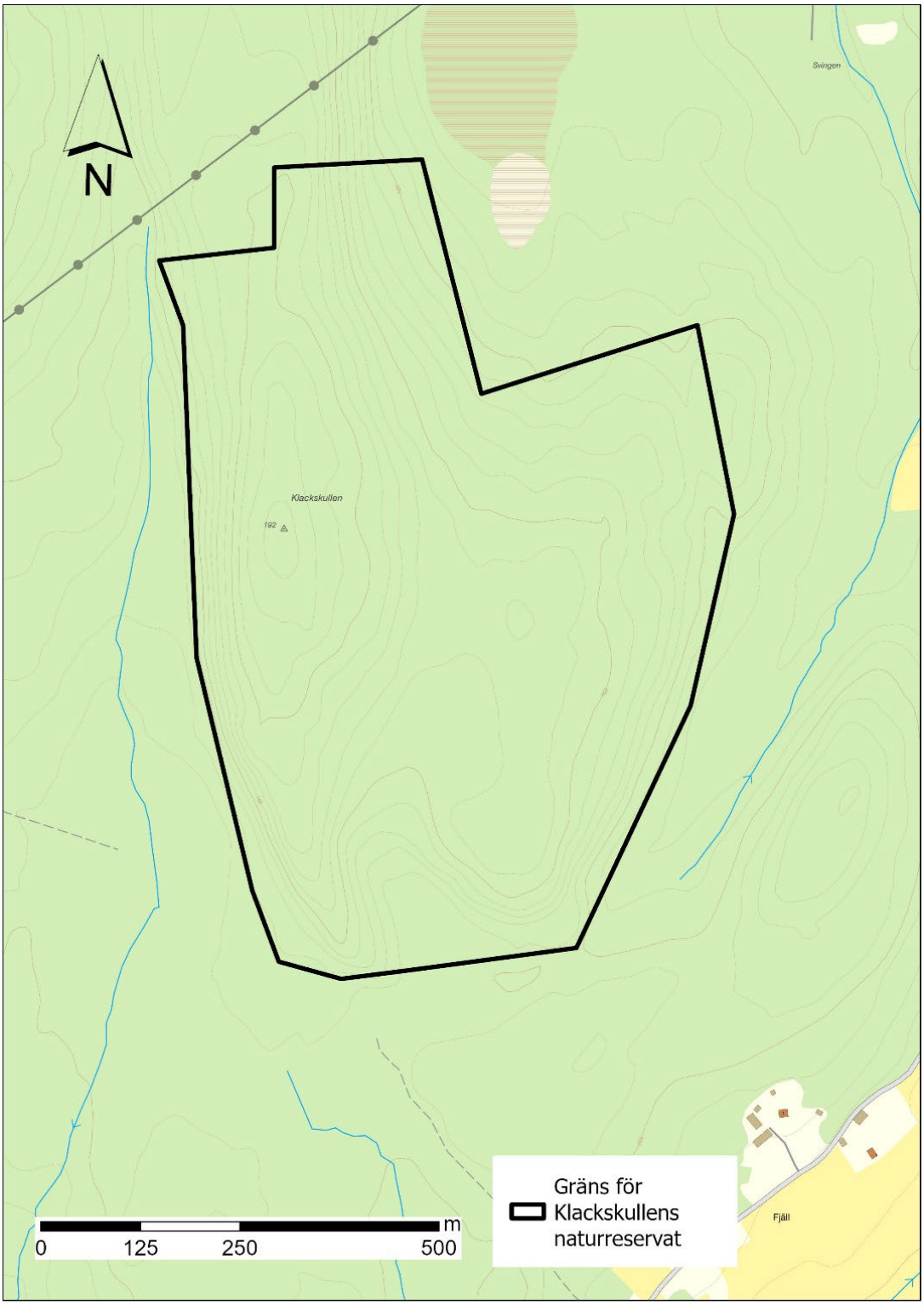

Beslutskarta för Klackskullens naturreservat (heldragen svart linje).
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

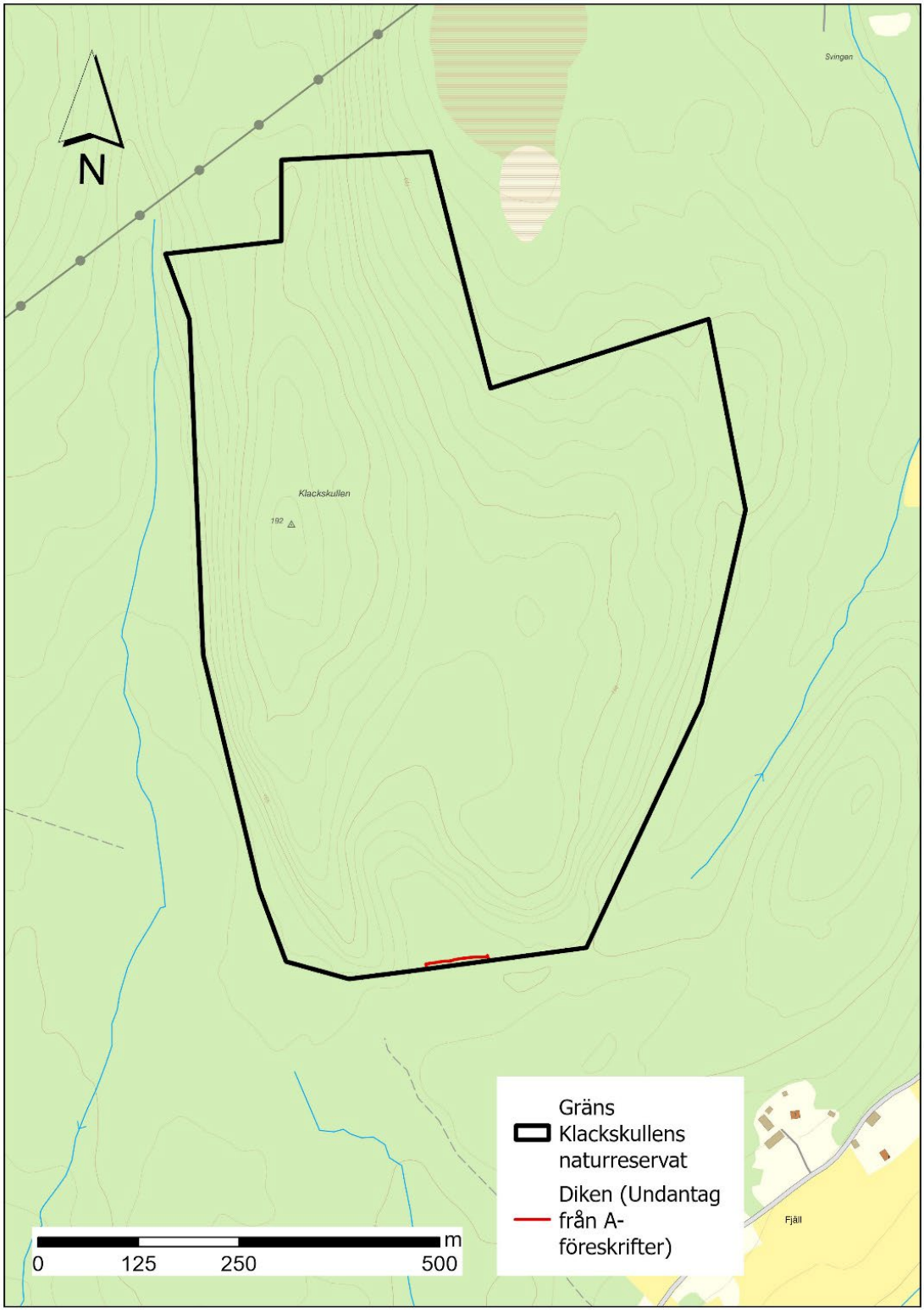

Karta över undantag från föreskrifter för Klackskullens naturreservat.
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Skötselplan för Klackskullens naturreservat

Syftet med naturreservatet

Klackskullens naturreservat bildas i syfte att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer i form av naturskog som i huvudsak är talldominerad. Syftet är också att bevara områdets orörda karaktär. Inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer ska reservatet tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska uppnås genom att skog tillåts utvecklas fritt genom intern dynamik. Vissa åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Prioriterade bevarandevärden

Naturreservatets prioriterade bevarandevärden är följande.

- Skogar präglade av intern dynamik
- Gamla träd, grova lågor, död ved

Administrativa data

Uppgifter om naturreservatet

Objektnamn	**Klackskullens naturreservat**
NVR-nummer	**2063122**
Kommun	**Kil**
Areal	**51,6 hektar**

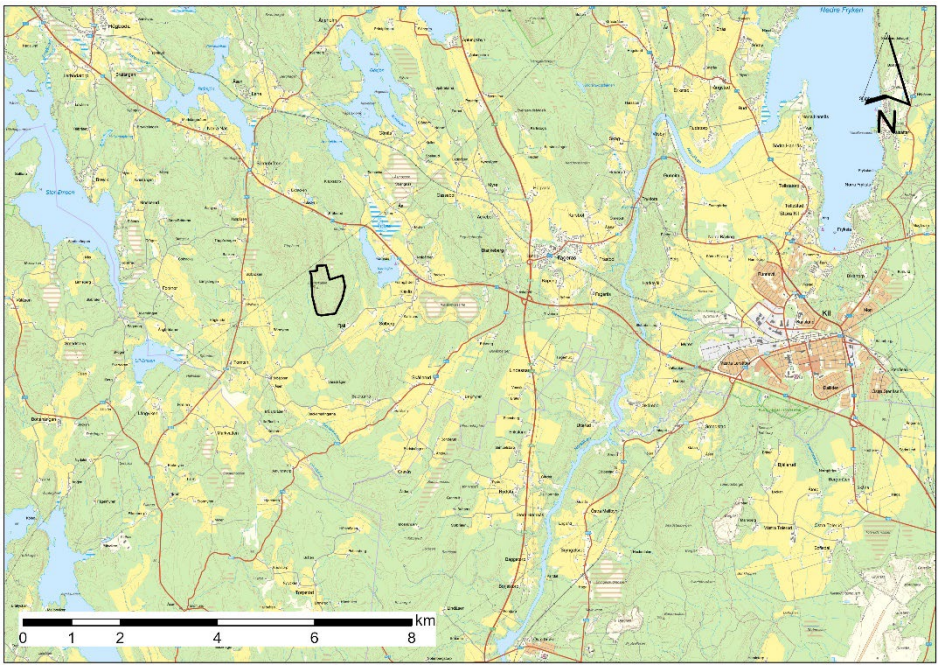

Figur 1. Översiktskarta för Klackskullens naturreservat (svart heldragen linje).
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Beskrivning av området

Biologi

Klackskullens naturreservat ligger cirka fem kilometer väster om orten Fagerås i Kils kommun (figur 1). Terrängen i området är kuperad och toppen på berget (Klackskullen) ligger drygt 190 meter över havet. Toppen stupar brant ner mot reservatets västra gräns, medan berget har en mer sluttande karaktär österut.

Skogen i området domineras av gammal tall. Längre ner på sluttningarna ökar förekomsten av gran. Området har ett relativt stort inslag av lövträd, främst björk men även asp. I området finns gott om branter och stora block med lodytor. I områdets mer produktiva delar med granskog är tillgången på död ved förhållandevis god, men även i de mer näringsfattiga delarna som domineras av gammal tall finns relativt gott om död ved.

Stubbar från tidigare plockhuggning har noterats, men dessa är få och förekommer endast i de lägre delarna av området. Några sentida avverkningar inom området har skett, bland annat i den södra delen av området. Några tydliga tecken på skogsbränder har inte påträffats. Det verkar således som denna typ av naturlig störning inte har fått verka på lång tid.

I det omedelbara landskapet kring Klackskullens naturreservat finns inte några befintliga eller pågående naturreservat, men på ett avstånd av cirka sex kilometer ligger Ryens naturreservat och Storhöjdens naturreservat.

Nedan listas ett urval av rödlistade arter och signalarter som har påträffats i området för det tillkommande reservatet (rödlistekategori enligt Artdatabankens rödlista 2020 inom parentes där NT = nära hotad och VU = sårbar):

Garnlav Alectoria sarmentosa (NT)

Blåmossa Leucobryum glaucum

Vedsäckmossa Calypogeia suecica (VU)

Kandelabersvamp Artomyces pyxidatus (NT)

Laxporing Rhodonia placenta (VU)

Motaggsvamp Sarcodon squamosus (NT)

Orange taggsvamp Hydnellum aurantiacum (NT)

Vintertagging Irpicodon pendulus (NT)

Violmussling Trichaptum laricinum (NT)

Svartvit taggsvamp Phellodon connatus (NT)

Tallticka Porodaedalea pini (NT)

Kulturhistoria

Det finns en kulturhistorisk lämning inom området som är registrerad som en ”Övrig kulturhistorisk lämning”. Denna ligger i branten i den sydvästra delen av området och består av en naturlig grotta som enligt sägnen har använts som bostad av en man som tillsammans med sin fästekvinna dömdes till döden för mordbrand i närbelägna Rörbäcken 1642 (de benådades dock senare). Lämningen har fått namnet ”Arvids kammare”.

Friluftsliv

Området är attraktivt för besökare som söker naturupplevelser i form av naturskog på ett berg och där det även finns naturligt öppna platser från vilka utsikten är vidsträckt.

Skötselområden

Reservatet har delats in i tre skötselområden, se figur 2. För skötselområdena redovisas bevarandemål och skötselåtgärder. För skötselområdena gäller att invasiva främmande arter ska kunna tas bort vid behov. Innan bekämpning av invasiva arter ska samråd ske med länsstyrelsen beträffande påverkan på fornlämningar och eventuellt krav på tillstånd enligt Kulturmiljölagen.

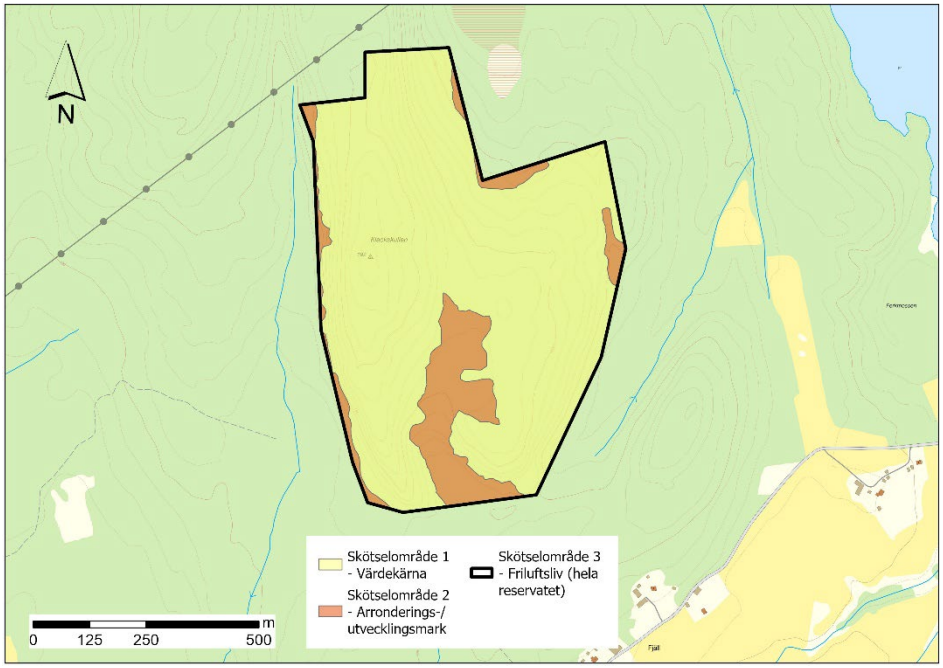

Figur 2. Karta över skötselområden för Klackskullens naturreservat.
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Skötselområde 1: Värdekärna, 44,4 hektar

Skötselområdet består huvudsakligen av gammal tallskog på hällmark med påfallande många lågvuxna, knotiga, grova träd som också är spärrgreniga och vidkroniga. Långt ner på delar av sluttningarna övertar högvuxen gran dominansen. Inslaget av lövträd är relativt stort och med stark tonvikt på björk, varav en del av dessa är äldre. Skogens luckighet och öppenhet varierar beroende på dominerande trädslag. Skogens medelålder bedöms ligga runt 200 år och tallar har konstaterats ha en ålder av 300-330 år, varav de senare bedöms utgöra en relativt stor del av tallbeståndet. De gamla barrträden samt inslaget av äldre lövträd gör området till en viktig livsmiljö för arter som kräver detta. Förekomsten hos vissa av de påträffade rödlistade arterna, såsom tallticka, är riklig och mer eller mindre spridd i området.

Bevarandemål

Skogen ska präglas av naturskogsstrukturer som spridning i trädens ålder och storlek, god förekomst av gamla träd samt stående och liggande död ved i olika stadier av nedbrytning. Småskaliga naturliga processer, till exempel. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, till exempel. insektsangrepp, översvämning, stormfällning eller brand, ska påverka dynamik och struktur. Naturlig hydrologi och naturliga grundvattennivåer som skapar markfuktighet ska påverka dynamik och struktur. Skogen ska utgöra god livsmiljö för arter som gynnas av lång skoglig kontinuitet. Främmande arter ska inte finnas i området.

Åtgärder

Området lämnas för fri utveckling genom intern dynamik.

Skötselområde 2: Arronderings-/utvecklingsmark, 7,2 hektar:

Skötselområdet består dels av skogsmark som brukats i modern tid vilket lett till att den är utan större naturvärden, dels av mark med naturligt föryngrad äldre blandbarrskog. Sistnämnda skog är huvudsakligen fåskiktad och relativt fattig på strukturer såsom död ved, men där de naturliga processerna med till exempel. självgallring är på god väg. Ytorna där modernt skogsbruk bedrivits är lokaliserade huvudsakligen i naturreservatets ytterkanter.

Skötselområdet innehåller även mindre myrliknande ytor som till viss del är skogbevuxna.

Bevarandemål

Skogsmarken ska ges möjlighet att bygga upp strukturer som saknas i brukad skog och komma att präglas av naturskogsstrukturer. Småskaliga naturliga processer, till exempel. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, till exempel. insektsangrepp, översvämning, stormfällning eller brand ska påverka dynamik och struktur. Naturlig hydrologi och naturliga grundvattennivåer som skapar markfuktighet ska också påverka dynamik och struktur. Skogen ska utgöra god livsmiljö för arter som gynnas av lång skoglig kontinuitet. Främmande arter ska inte finnas i området.

Åtgärder

Området lämnas för fri utveckling genom intern dynamik.

Skötselområde 3 (hela reservatet): Friluftsliv, 51,6 hektar

Skötselområdet omfattar hela området för naturreservatet. Områdets naturskog på ett berg varifrån vidsträckta vyer kan ses är attraktiv för besökare som söker sådana naturupplevelser. Några anordningar finns inte idag för friluftsliv eller liknande i reservatet.

Bevarandemål

Informationstavla ska finnas i området med information om naturreservatets naturvärden, föreskrifter samt en karta som tydligt visar områdets utbredning och gränser.

Åtgärder

Uppsättande av informationstavlor.

Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	Prioritet	Skötselområde
Markering av reservatsgräns	1	4
Informationstavlor	1	4

Uppföljning

Uppföljning av bevarandemål

Områdets bevarandemål ska följas upp enligt fastställda metoder för uppföljning av skyddad natur.

Uppföljning av skötselåtgärder

Genomförda skötselåtgärder ska följas upp. Redovisning av genomförd åtgärd ska ange vad som gjorts i vilket område och tidsåtgången.

Genomförd dokumentation

Riksantikvarieämbetet. Fornsök. RAÄ-nummer: Frykerud 4:1. Lämningsnummer: L2007:3964.

Skogsstyrelsen. 1997. Nyckelbiotopsinventering.

På rapportdatabasen Artportalen finns ett antal fynd av arter rapporterade.